

STIL & FORM

Nogle ganske almindelige udfordringer omkring publicering af forskningsresultater. Her kan forskningsbibliotekerne spille en væsentlig rolle.

AF THOMAS BASBØLL, SKRIVECOACH, TBASBOLL@GMAIL.COM

Et bibliotek forstås oftest som en "beholdning" af lærde værker, et "videnslager". Og det er det selvfølgelig også. Men når vi ser på de udfordringer, forskere har i forbindelse med publicering, er det vigtigt at se på bibliotekets rolle i *formningen* af det, som forskere ved.

Et bibliotek er nemlig ikke så meget et sted, som det er en praksis, og det kan være meget nyttigt at forstå, hvordan denne praksis hænger sammen med forskerens skrivepraksis mere generelt.

Forskning er ikke bare en proces, der skaber viden, der så kan lagres i bøger og tidsskrifter. Forskning er en samtale blandt vidende mennesker om væsentlige ting. Alle de relevante udfordringer handler om, hvordan man kommer ind i den samtale. Og her kan forskningsbibliotekarer spille en vigtig rolle, hvis de forstår, hvad problemet består i. Bibliotekarer sætter nemlig ikke bare forskere i forbindelse med relevante *kilder*, de kan give forfattere adgang til vigtige informationer om deres *læsere*. Det første kan selvfølgelig give dem stof, de kan skrive om, men det sidste giver dem en nødvendig indsigt i, hvordan de skal skrive.

Kend din læser

"At vide hvem man skriver til, er at vide, hvordan man skriver," skrev Virginia Woolf i 1925 i sit essay *Den almindelige læser*. Når jeg taler med forskere om deres udfordringer i forbindelse med publicering, fremhæver jeg altid denne enkle sandhed. Når de ikke ved, *hvordan* de skal få skrevet noget, er det altid i en vis forstand, fordi de ikke ved, *hvem* de skriver til.

Det skyldes sjældent, at de ikke ved nok om deres emne. Forskere ved generelt meget mere, end de har skrevet ned, og hvis det kun handlede om deres teoretiske og empiriske viden, ville der jo ikke være andet for end at lære de ting, de ikke ved. Men når de har problemer med at få skrevet eller publiceret deres resultater, er det fordi de ikke kender deres læser godt nok. Det kan der heldigvis også gøres noget ved.

Faktisk er det oftest bare, at de har glemt, hvem de skriver til. De skal finde tilbage til den samtale, som udgør deres intellektuelle fælleskab. Det kan her være meget nyttigt at minde dem om, at forskning burde rykke ved vores forventninger til virkeligheden. Det, vi kalder "teorier", er egentlige bare et systemiseret sæt forventninger til de genstande, vi forsker i. Det vigtige at huske er, at disse forventninger ikke bare er vores egne; vi deler dem med vores fagfæller.

Så når det går svært med at få skrevet noget, så gælder det om forestille sig, hvad en læser forventer, ikke af hvad der kommer til at stå på siden, men af hvordan tingene forholder sig i verden, hvordan genstanden opfører sig, når vi observerer den.

Forhindringer og 'blokeringer'

Dette er en af grundene til, at skrivekonsulenter som mig ofte afviser forestillingen om "skriveblokering", når det gælder forskere. Det burde nemlig aldrig være et dybt mysterium, hvem du skriver til som forsker, og derfor ved du altid, hvordan du skal skrive det. Dine læsere er dine fagfæller: de forskere, der interesserer sig for de samme ting, som du interesserer dig for.

En romanforfatter kan komme i tvivl både om, hvem læseren er, og hvem forfatteren selv er. Det er nok det, der gør det både svært og spændende at skrive en roman, og selvfølgelig at læse den. Men som forsker er disse spørgsmål ikke særlig dybe. Forskeren er en ekspert på en række områder og er i samtale med de andre eksperter på samme område.

Det gælder bare om at finde ud af, hvem de er. Og dette kræver selvfølgelig, at de holder sig ajour med, hvad der foregår inden for deres felt. Hvis du er "stuck" som forsker, så er det, fordi du enten ikke ved nok om din læser, eller fordi du har glemt din læser, glemt det du ved om din læser. Og her har forskere den enorme fordel, når det kommer til kendskab om deres læsers behov, at denne læser selv skriver. Forskere skriver til andre forskere, som også selv skriver.

Bibliotekets rolle

Biblioteket spiller derfor en enormt vigtig rolle i løsningen på det fundamentale problem i forbindelse med skrivning, nemlig det at kende sin læser. Det er gennem et *literature review*, at forskeren lærer, hvad læseren er optaget af, hvad der allerede ligger fast, og hvilke forestillinger der kan rokkes ved. Men det er også gennem læsning af litteraturen på et givet felt, at forskere opdager, hvordan det, de har opdaget, skal siges.

Her spiller metodelære en vigtig rolle. I en vis forstand handler det jo om at "skuffe" læserens forventninger til genstanden. Og læserne vil ikke lade sig skuffe af resultatet, med mindre de har tillid til den måde, analysen kom frem til det på. Hvad der skaber tillid, dvs. hvilke metoder der respekteres, og hvorledes studier mere specifikt skal gennemføres, er noget af det vigtigste, forskere lærer om deres læsere gennem læsning af litteraturen.

'Sprogbarrieren'

Mange forskere, der ikke har engelsk som modersmål, fremhæver sprogbarrieren som en af deres udfordringer i forbindelse med international publicering. Egentlig er de fleste danske forskere i dag gode nok til engelsk. Udfordringen er ikke så meget sprog som stil, så det er vigtigt at gøre sig klart, hvad den stilistiske opgave består i.

Når man lærer et sprog, er det som bekendt ikke nok at sætte sig foran fjernsynet eller læse bøger. Det er heller ikke nok at gå til sprogundervisning. Alt dette "input" er selvfølgelig vigtigt, men man kan kun lære at mestre sproget gennem øvelse. Så en stor del af mit arbejde består i at give mine forfattere nogle øvelser, de kan bruge til træne deres skriftlige stil. Det handler om at give dem mulighed for at træne en række "bevægelser", så deres sprog vinder styrke og smidighed, og derfor i sidste ende den præcision, de har brug for.

Hvad er viden?

Forskere skal skrive deres viden ned. Men hvad er viden? Viden bliver ofte set som en ophøjet sindstilstand: "sand, begrundet mening" eller "justified, true belief" ifølge den klassiske definition. Jeg plejer altid at fremhæve vigtigheden af at mene noget, før jeg taler om sandhed eller begrundelse. Med det stigende publiceringspres er der i disse dage desværre en tendens til kynisme. Det man mener, synes at være irrelevant, bare det kan komme igennem peer-review-processen. Men hvis man holder sig til det, man selv mener, taber man anledningen til at træne evnen til at skrive, hvad man mener.

Hvad kræver samtalen?

Jeg talte engang med en ph.d.-studerende, der hævdede, at hun altid ville have svært ved at publicere sine ting, fordi hun var alt for ærlig. "Det kan godt være at du er ærlig," sagde jeg til hende, "men måske ved du ikke, hvordan man fortæller sandheden." Man kan jo være nok så ærlig om, hvor man vil hen, men hvis man ikke kan sige det på det gældende sprog, får man nok ikke den rigtige billet til toget. At udtrykke sin egen mening er en kunst.

Ud over at man skal mene det, man siger, skal det selvfølgelig også være både sandt og forankret i gode argumenter. Men for at undgå at forskerne ser viden som noget, der ligger inde i deres hoveder (et billede, der på mange måde svarer til at se et bibliotek som blot en "beholder" for det, vi ved) giver jeg dem to videre kriterier for, hvornår man kan siges at vide noget.

For det første er viden altid evnen til at deltage meningsfyldt i en samtale med andre vidende mennesker. At vide noget er noget, man kan, ligesom en bokser kan klare sig ringen, og en danser kan klare sig på gulvet. Man lærer at bevæge sig i forhold til andres bevægelser, og dette kan gøres på mere eller

mindre elegant vis. Vi kan kalde hver bevægelse et udsagn, og vi skal så huske at litteratursøgning handler om at lære, hvordan de andre (i "kampen" eller i "dansen", som man nu helst vil se på det) bevæger sig. Hvad kræver samtalen?

Sætninger, afsnit, artikler

I bund og grund er en forskningsartikel en række udsagn, der hver hævder, at noget er sandt. Hvert udsagn skal så begrundes i en grad, der bestemmes af fagets interne kriterier. I praksis foregår dette i enkelte *prosaafsnit*, dvs. grupper af oftest mere end seks sætninger og færre end 200 ord. Kunsten er at kunne forme et sådan afsnit hurtigt og effektivt. Det er så mit andet kriterium: du ved noget hvis du kan skrive et velformet *prosaafsnit* om det.

Dette gør det øvrigt muligt at sige ret klart, hvor meget man skal vide for at skrive en forskningssartikkel. En artikel er ofte på ca. 8.000 ord, dvs. ca. 40 afsnit. Hvert afsnit udtrykker én sandhed, som forskeren kender, og underbygger den. Man skal altså vide fyrrer ting, hvis man skal kunne skrive en artikel.

Jeg råder som sagt forskere til at træne deres stil. Jeg ser *prosa* som en slags muskel, man skal holde i form, og den skal bruges til at skrive et *prosaafsnit* om en ting, som forskeren ved. Hvis man ved noget, kan man skrive mindst seks sammenhængende sætninger om det, max. tohundrede ord, på 27 min. Hvis man er i rigtig god form, kan det gøres på 18 min. Nogle kan komme helt ned på 13.

Disse tal lyder måske lidt villkårlige, men hvis man lægger nogle minutters pause ind, så kan man se, at vi egentlig bare taler om at skrive to, tre eller fire afsnit i timen. En stor del af mit arbejde handler om at vise forskere, at de faktisk kan udrette noget på en halv time, og at hvis de giver sig tid til det, så vil den tid være godt givet ud, selv hvis det de skriver bliver en såkaldt "ommer". De har nemlig brugt tiden til at træne deres stil.

Træning

Nogle gange sammenligner jeg det med løbetræning. Hvis jeg var din løbecoach, ville du ikke sige, at det var spild af tid at løbe en tur igennem parken tilbage til der, hvor man begyndte. Hele ideen er jo netop bare at løbe, ikke at komme noget bestemt sted hen.

Samme billede kan bruges, når man taler om litteratursøgning. Når jeg taler med studerende sammen med bibliotekarerne på CBS, så siger vi altid til dem, at de skal skrive lidt hver dag og finde noget i bibliotekets databaser hver dag. Dette vil træne deres evne til at finde frem til det, som vi allerede ved, og skrive det ned, som de selv ved. Selv hvis det der bliver fundet ikke kan bruges, og det der

bliver skrevet ikke kan afleveres, så har den studerende lært noget om, *hvordan* man gør. De har fået en fornemmelse for et meget vigtigt håndværk.

Det man skal huske er, at en biblioteksbase ikke bare er en samling informationer, referencer, osv. Det er en helt konkret oplevelse; en der ofte er fremmedgørende og frustrerende i begyndelsen, men kan blive en sand fornøjelse, når man først har forstået, hvordan maskinen virker. En base har det, visse antropologer kalder ”materialitet”. Man kan i en vis forstand tage og føle på den.

Gør det konkret!

Forskning er et håndværk, der er udviklet inden for et fælleskab. Så de fleste udfordringer for forskere kommer af en (ofte misforstået) oplevelse af abstraktion og isolation. Hvad Mallarme engang sagde til Degas om digte, nemlig at de ikke består ikke af ideer, men af ord, gælder også for forskningsartikler. Det handler altid om gøre opgaven konkret og social igen, at huske at et forskningsresultat ikke etableres en gang for alle i en eller platonisk himmel, men at den skal indgå i en samtale, der allerede er i gang.

En forsker skal henvende sig til sin læser, én påstand ad gangen, ét afsnit ad gangen, dvs. ca. to hundrede ord ad gangen. Det er disse bevægelser, der skal gennemføres for at få publiceret ens arbejde.

Forfatterens ensomhed

I sin roman *Til fyrstårnet*, skriver Woolf om den ensomhed, to mennesker kan dele med hinanden, en

ensomhed, som også er sandheden om tilværelsen (”the loneliness that is the truth about things”.) Romanforfatteren arbejder i en vis forstand altid i et fremmedsprog. Hun prøver at formidle den sandhed, der er tilværelsens uundgåelige ensomhed. Hun skal derfor formidle noget, der i bund og grund ikke kan formidles, for hvis det kunne deles med en anden, ville det jo overvinde ensomheden og dermed underminere ligge netop den sandhed, som ensomheden er.

Sådan er det med romankunsten. Men forskning handler heldigvis ikke om den sandhed, der også er en form for ensomhed. Det forholder sig på en måde omvendt: forskning er den samtale, der også er en sandhed. Samtalen foregår på skrift, og skrifterne findes på biblioteket (i den meget brede, meget virtuelle forstand, som vi kender den i dag), som således er løsningen på forfatterens helt fundamentale problem – nemlig at overvinde ensomheden.

I et bibliotek er fællesskabet håndgribeligt. Det burde være et sted, en forsker kan gå hen ikke bare for at blive inspireret af alle de andres ideer, men for at møde læserne og lære dem bedre at kende. Det er denne viden, der så gør det både muligt og behageligt at skrive.

Vi holder os i fysisk form for at bedre kunne nyde vores kropslige oplevelser. Det samme gælder vores skriftlige stil, som i sidste ende er vores evne til at nyde vores tanker. ●